

Sygn. akt VPa 81/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 września 2014 roku

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie następującym:

Przewodniczący – SSO Andrzej Marek

Sędziowie: SSO Krzysztof Głowczyński

SSR del. Agnieszka Czyczerska (spr.)

Protokolant: Ewa Sawiak

po rozpoznaniu w dniu 18 września 2014 roku ***w Legnicy***

na rozprawie

sprawy z powództwa T. K.

przeciwko B. R.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

z dnia 9 kwietnia 2014 roku ***sygn. akt*** IV P 342/13

I. zmienia zaskarżony wyrok w punktach I, V i VI w ten sposób, że powództwo T. K. o zapłatę kwoty 6 463 zł oddala, zaliczając koszty sądowe na rachunek Skarbu Państwa,

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 480 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy w Legnicy zasądził od pozwanej (powódki wzajemnej) B. R. na rzecz powoda (pozwanego wzajemnie) T. K. kwotę 6.463 zł brutto tytułem dodatkowego wynagrodzenia za przemiał plastiku za 2011 i 2013 rok, z ustawowymi odsetkami od dnia 19 sierpnia 2013 r. do dnia zapłaty (pkt I), zasądził od powoda (pozwanego wzajemnie) T. K. na rzecz pozwanej (powódki wzajemnej) B. R. kwotę 460 zł. tytułem zwrotu składek uiszczonych przez pozwaną (powódkę wzajemnie) z tytułu ubezpieczenia powoda w (...) S.A. za okres od stycznia do sierpnia 2013 r. (pkt III), nakazał powodowi T. K., żeby zwrócił pozwanej B. R. przenośnik ślimakowy -urządzenie do napełniania worków big –bag, tzw. żmijkę, pożyczoną przez powoda od strony pozwanej w 2011 r.(pkt III); dalej idące powództwo wzajemne oddalił (pkt IV), zasądził od pozwanej B. R. na rzecz powoda T. K. kwotę 450 zł. tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt V), zasądził od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa (Kasa Sądu Rejonowego w Legnicy) kwotę 324 zł. tytułem kosztów sądowych (pkt IV).

Sąd Rejonowy ustalił, że powód T. K. był zatrudniony u pozwanej B. R., prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą (...) w B., od dnia 25 maja 2005 r. na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony, początkowo na stanowisku pracownika magazynu, następnie konwojenta, operatora prasy, a od 6 maja 2008 r. na stanowisku operatora młynów do tworzyw sztucznych, w pełnym wymiarze czasu pracy.

Do obowiązków powoda wynikających z umowy o pracę z dnia 5 maja 2008 r., należało: sumienne wykonywanie swoich obowiązków, przestrzeganie zasad bhp, dbanie o powierzony sprzęt, surowiec, maszyny.

W umowie o pracę z dnia 5 maja 2008 r. strony określiły, że powód za wykonaną pracę będzie otrzymywał wynagrodzenie w wysokości najniższego wynagrodzenia krajowego oraz premię uznaniową. Drugi składnik wynagrodzenia powoda był faktycznie dodatkowym wynagrodzeniem za przemiał surowca, a jego łączna wysokość nie zależała od uznania pracodawcy, lecz od ilości przemielonego surowca. Stawka tego wynagrodzenia wynosiła 10 groszy za kilogram przemielonego surowca. Wynagrodzenie to przysługiwało każdemu pracownikowi strony pozwanej, który dokonywał przemiału surowca. Zasady naliczania i wypłaty tego wynagrodzenia nie zostały sprecyzowane w pisemnych umowach o pracę, lecz były uzgadniane z pracownikami w trybie ustnego porozumienia. Powód, podobnie, jak inni pracownicy strony pozwanej, był informowany o tych zasadach przez przełożonego, który był zarazem mężem pozwanej.

Materiał do przemiału z reguły dostarczał pracownikom mąż pozwanej. Surowiec ten był spakowany w big -bagi. Powód, jako operator młyna, miał obowiązek ten surowiec przemieścić. Przed przemiałem, surowiec był najpierw oczyszczany i segregowany przez inne pracownice, zatrudnione w tym celu przez stronę pozwaną. Tak było np. przy materiale PCV, nakrętkach. Powód po otrzymaniu surowca miał go. Do młyna wrzucał materiał przy użyciu wiadra lub łopaty. Pracodawcy zależało na tym, aby młyn nie chodził „na pusto”. Z drugiej strony młyna przemielony surowiec odbierał albo powód (pозwany wzajemnie), albo inny pracownik, który następnie pakował ten surowiec do big -bagów. Gdy powód widział jakieś zanieczyszczenia surowca podczas wrzucania go do młyna, wyciągał je. Czasami szef dawał mu do pomocy pracownika, który był na stażu i który miał zajmować się oczyszczaniem surowca przeznaczonego na przemiał.

Po przemiału danego surowca powód opisywał dany big -bag, tzn. zapisywał na nim, że to on przemieścił surowiec znajdujący się w worku oraz, jaki to jest surowiec. Następnie jechał z tym workiem na wagę, ważył go i na big -baga zapisywał ilość przemielonego surowca w kilogramach. Po zważeniu i opisaniu big -baga odwoził go na magazyn i sporządzał w 2 egzemplarzach kartkę, na której odnotowywał w/w dane, w tym szczególności dane dotyczące wagi przemielonego materiału. Jeden egzemplarz kartki powód oddawał szefowi –mężowi pozwanej, a drugi zatrzymywał sobie. Na jego podstawie powód robił notatki w zeszycie, po czym kartkę z w/w danymi wyrzucał.

Dodatkowe wynagrodzenie za przemiał surowca było przez pozwaną wypłacane z różną częstotliwością. Co miesiąc powód, a także inni pracownicy pozwanej, otrzymywali wynagrodzenie zasadnicze w wysokości najniższego krajowego wynagrodzenia za pracę i po jego otrzymaniu podpisywali listy płac. Pracownicy nie otrzymywali od pozwanej „fiszek” z wysokością wynagrodzenia. Wynagrodzenie dodatkowe za przemiał wypłacane było czasami razem z wynagrodzeniem zasadniczym, a czasami oddzielnie, w innym terminie określonym przez szefa. Wypłata tego wynagrodzenia była uzależniona od sprzedaży przemielonego surowca.

Wynagrodzenie zasadnicze oraz wynagrodzenie dodatkowe powód otrzymywał w gotówce. Po wypłacie dodatkowego wynagrodzenia zarówno powód (pозwany wzajemnie), jak i jego szef, odnotowywali sobie ten fakt w swoich notatkach.

W dniu 16 maja 2011 r. pozwana sprzedała towar w postaci przemiału PCV w ilości 14307 kg firmie (...) w K.. W dniu 15 października 2012 r. pozwana wystawiła fakturę VAT nr (...) dotyczącą sprzedaży przemiału PCV w ilości 14307 kg za cenę 19.357,37 zł. brutto. W/w kontrahent nie zapłacił pozwanej za otrzymany towar, ani nie zwrócił tego towaru. W lutym i październiku 2012 r. pozwana wzywała w/w kontrahenta do zwrotu wydanego towaru lub rozliczenia się z niego. W/w wezwania okazały się jednak bezskuteczne. Rezultatu nie dało też zlecenie windykacji Kancelarii Radców

Prawnych (...) Sp. partnerska. Towar w postaci przemiału PCV w ilości 14307 kg wydany firmie (...)w K. w dniu 16 maja 2011 r. nie został zwrócony stronie pozwanej (powodowej wzajemnie).

W dniu 30 września 2013 r. pozwana otrzymała pismo od (...)w G. z informacją, że przesłana przez nią próbka – materiał PP (zakrętka) nie nadaje się do produkcji w/w spółki ze względu na zabrudzenia metalem oraz domieszką PE.

Zdarzało się, że pozwana opóźniała się z wypłatą dodatkowego wynagrodzenia za przemiał na rzecz powoda oraz innych pracowników czasami nawet o 2 –3 miesiące. Powód (pozwany wzajemnie), a także inni pracownicy pozwanej, wyrażali swoje niezadowolenie z powyższego faktu i upominali się o zapłatę. Brak wypłaty dodatkowego wynagrodzenia mąż pozwanej (powódki wzajemnie) uzasadniał np. niezapłaceniem za towar przez kontrahenta albo zwrotem przez kontrahenta towaru zanieczyszczonego.

Za przemiał surowca w 2011 r. powód (pozwany wzajemnie) nie otrzymał w całości należnego mu dodatkowego wynagrodzenia za przemiał. Pozwana (powódka wzajemnie) nie rozliczyła się z nim co do kwoty 3.154 zł. W 2012 r. pozwana (powódka wzajemna) również zalegała z zapłatą na rzecz powoda (pozwanego wzajemnie) wypracowanego przez niego w tym roku dodatkowego wynagrodzenia za przemiał. W związku z brakiem zapłaty powód (pozwany wzajemnie) w dniu 18 maja 2012 r. złożył pozwanej oświadczenie o rozwiązaniu umowy o pracę z zachowaniem 3-miesięcznego okresu wypowiedzenia. Pozwana (powódka wzajemnie) uregulowała wówczas należności powoda z tytułu dodatkowego wynagrodzenia, wypracowanego przez powoda w 2012 r., na skutek czego powód cofnął złożone wcześniej wypowiedzenie umowy o pracę. W 2013 r. sytuacja z brakiem zapłaty dodatkowego wynagrodzenia powtórzyła się. Za przemielony w 2013 roku surowiec pozwana (powódka wzajemna) nie wypłaciła powodowi (pozwanemu wzajemnie) wynagrodzenia w łącznej wysokości 3.309 zł.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd I instancji uznał powództwo główne za zasadne.

Sąd Rejonowy argumentował, że pozwana w toku procesu nie zakwestionowała ani wskazanej przez powoda ilości przemielonego surowca, ani wartości dochodzonego przez powoda roszczenia z tytułu dodatkowego wynagrodzenia za przemiał surowca za 2011r. i 2013r. Sąd wskazał, że pozwana próbowała jedynie wykazać, że powód nie spełnił ustalonych przez pracodawcę warunków wypłaty dodatkowego wynagrodzenia. Podnosiła również argumenty wskazujące na to, że powodowi (pozwanemu wzajemnie) nie przysługiwało dodatkowe wynagrodzenie z uwagi na nienależyte wypełnianie obowiązków pracowniczych. W szczególności pozwana wskazywała, że z uwagi na zanieczyszczenie przez powoda przemielonego surowca (PCV i nakrętek) jeden kontrahent nie zapłacił jej za towar, a drugi go nie kupił, w związku z czym konieczne było ręczne przeczyszczenie przemiału, co wygenerowało bardzo duże koszty, w tym głównie koszty robocizny, o łącznej wartości 7.585,20 zł. Powódka wzajemna domagała się od powoda (pozwanego wzajemnie) zwrotu w/w kwoty tytułem odszkodowania za wyrządzoną przez niego szkodę, tj. kwoty 7.585,20 zł.

Żądanie powyższe, Sąd Rejonowy oddalił jako nieudowodnione. Zdaniem Sądu pozwana (powódka wzajemna) nie udowodniła przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej powoda, określonych w art. 114 k.p. i art. 115 k.p. Nie wykazała wysokości poniesionej szkody, okoliczności, że to z winy umyślnej powód zanieczyścił mielony surowiec lub przemielił surowiec nieprzemielony. Pozwana zdaniem Sądu, nie udowodniła także związku przyczynowego pomiędzy działaniem, lub zaniechaniem powoda, a szkodą.

W ocenie Sądu, pozwana (powódka wzajemna) nie udowodniła także, że doszło do wadliwego wykonania produktów lub usług z winy pracownika, w rozumieniu art. 82 kp. Nie było zatem w świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego podstaw, ani do pozbawienia powoda (pozwanego wzajemnie) prawa do zapłaty dodatkowego wynagrodzenia za przemiał surowca, ani do obniżenia tego wynagrodzenia. Na podstawie zgodnych zeznań świadków Ł. J., E. S. i P. S. Sąd uznał, że wypłata świadczenia w kwocie 10 groszy za kg przemielonego surowca nie zależała w istocie od uznania pracodawcy. Świadczenie to stanowiło bowiem dodatkowe wynagrodzenie za wykonaną pracę, jego wysokość była ściśle określona i uzgodniona przez strony –co prawda ustnie- ale przed przystąpieniem do wykonywania pracy. Pozwana (powódka wzajemna) nie udowodniła, żeby w przypadku powoda (pozwanego wzajemnie) wypłata na jego rzecz tego wynagrodzenia uzależniona była od przemiału określonej ilości surowca w

ciągu danego dnia (np. 1 tony). Sąd podkreślił, że argumenty pozwanej, mające na celu wykazanie bezzasadności żądania powoda zapłaty na jego rzecz dodatkowego wynagrodzenia za wykonywaną pracę, w miarę przebiegu procesu podlegały zmianom. Podnosząc te argumenty pozwana (powódka wzajemnie) nigdy jednak nie zakwestionowała twierdzeń powoda (pozwanego wzajemnie) dotyczących ilości przemielonego przez niego w poszczególnych latach surowca, ani przedstawionych przez niego wyliczeń. Nie wskazała też okresów, za które powód –jej zdaniem- nie powinien otrzymać dodatkowego wynagrodzenia ze względu na nie wypracowanie limitu dziennego przemiału.

Mając na względzie powyższe okoliczności Sądu uwzględnił powództwo główne i zasądził na rzecz powoda (pozwanego wzajemnie) od pozwanej (powódki wzajemnej) kwotę 6.463 zł. brutto tytułem dodatkowego wynagrodzenia za przemiał plastiku za 2011 i 2013 rok. O odsetkach ustawowych od zasądzonej kwoty Sąd orzekł w oparciu o przepis art. 481 k.c. w zw. z art. 300 k.p., zasądzając je –zgodnie z żądaniem powoda, rozszerzonym w tej mierze na rozprawie w dniu 9 kwietnia 2014 r.- od dnia wniesienia pozwu, będącego zarazem następnym dniem po dacie rozwiązania łączącej strony umowy o pracę.

Apelację od wyroku Sądu I Instancji złożyła pozwana, zaskarżając wyrok w jego pkt I, V i VI, podnosząc:

- naruszenie przepisów prawa materialnego, poprzez obrazę art. 29 k.p. poprzez błędne wskazanie, że powodowi należało się „dodatkowe wynagrodzenie za przemiał surowca” w wysokości 6. 463 zł jako część wynagrodzenia zasadniczego, czy też jako premii regulaminowej, choć strony w umowie wskazały, że poza wynagrodzeniem zasadniczym określonym kwotowo pracownik może oczekiwać premii uznaniowej;

- naruszenie przepisów prawa materialnego, poprzez obrazę art. 6 k.c. w zw. z art. 3 k.p.c. poprzez błędne wskazanie, że powód wykazał wysokość, jak i zasadność należnej mu premii czy też dodatkowego wynagrodzenia za rok 2011 i 2013r., podczas gdy powód przyznał, że w roku 2011 i 2013 otrzymywał faktycznie sporne świadczenie, lecz według niego w zamarłej wysokości. Powód nie był w stanie wykazać ile materiału zmielił w roku 2011 i 2013, jaką kwotę premii mu wypłacono oraz ile pozostaje do wypłaty, zaś przedstawione przez niego dowody w postaci zapisów zmielonego towaru w kalendarzu nie potwierdzają wysokości żądanej kwoty. W tej sytuacji wskazanie przez Sąd Rejonowy, iż to pozwana winna wykazać, że tak nie było, wydaje się niezgodne z rozkładem ciężaru dowodu.

- naruszenie art. 230 k.p.c. poprzez błędne wskazanie, że pozwana przy gołosłowności twierdzeń powoda przyznała, że powód zmielił w 2011r. – 31.540 kg plastiku, a w roku 2013 – 33 090 kg plastiku, skoro pozwana wносиła o oddalenie powództwa w całości.

- naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść rozstrzygnięcia poprzez obrazę art. 233 par. 1 k.p.c. i błędne ustalenie stanu faktycznego z uwagi na wadliwą ocenę zebranych w sprawie dowodów przejawiająca się błędnym ustaleniem, że umowa stron przewidywała dodatkowe wynagrodzenie za przemiał surowca, choć w istocie była to premia uznaniowa.

Wskazując na powyższe, apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w części zaskarżonej oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

Jak to wynika z prawidłowych ustaleń Sądu I Instancji, opartych na zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, w tym przede wszystkim zeznaniach przesłuchanych w sprawie świadków, dodatkowe świadczenie za przemiał plastiku u pozwanej przysługiwało i było uzależnione od spełnienia konkretnych, sprawdzalnych warunków. Stawka z tego tytułu wynosiła 10 groszy za kilogram, a jego wypłata była uzależniona od sprzedaży przemielonego surowca. W tych okolicznościach, w ocenie Sądu Okręgowego, świadczenie to należało zakwalifikować jako premię, stanowiącą część wynagrodzenia za pracę, do którego prawo było uzależnione od przewidzianych z góry, skonkretyzowanych

warunków. Nietrafne są zatem zarzuty apelacji, że świadczenie to stanowiło premię „uznaniową”, które to pojęcie w istocie nie występuje. W sytuacji, kiedy wypłata określonego świadczenia uzależniona jest jedynie od uznania pracodawcy, ma ono charakter nagrody.

Zasadny jest natomiast zarzut apelacji naruszenia przez Sąd I instancji art. 6 k.c. oraz art. 230 k.p.c.

Zgodnie z treścią art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. W rozpoznawanej sprawie, w zakresie żądania powoda zapłaty na jego rzecz należności z tytułu wykonanego przemiału, to powód winien wykazać zasadność swojego roszczenia, w tym fakt zrealizowania wszystkich warunków, od których była uzależniona jego wypłata. Powód, reprezentowany w sprawie przez zawodowego pełnomocnika, obowiązku tego nie zrealizował.

Słusznie zarzuca apelujący, że powód nie wykazał ile surowca zmielił w latach spornych i jakiej części świadczenia z tego tytułu pozwana mu nie wypłaciła, tym bardziej, że wskazywał, że częściowo świadczenia za 2011r. otrzymał. Otrzymał też premię za 2012r. Należy zwrócić uwagę na zeznania powoda złożone przed Sądem Rejonowym, które są w tym zakresie bardzo niekonkretne i niejednoznaczne. Podobnie jak przedłożone przez powoda po złożeniu zeznań przez strony zapisy z kalendarza. Na ich podstawie nie sposób dokonać właściwych ustaleń faktycznych co do tego, jakich okresów zatrudnienia zapiski te dotyczą, w jakich okresach powód zmielił określone ilości materiału. Jak słusznie zarzuca pozwana, zapiski w kalendarzu nie korespondują z dochodzoną w pozwie kwotą.

Jednocześnie powód nie zaferował w sprawie żadnego dowodu na okoliczność, że dochodzone w pozwie kwoty dotyczą towaru sprzedanego. Z ustaleń Sądu Rejonowego wynika, jak to wyżej wskazał Sąd Okręgowy, że warunkiem wypłaty świadczenia za „przemiał” była sprzedaż przemielonego surowca. Sąd Rejonowy nie zakwestionował możliwości uzależnienia przyznania świadczenia od tego warunku. Skoro pracownicy otrzymywali określone stawką wynagrodzenie zasadnicze, a świadczenie „za przemiał” było wypłacane dodatkowo, należy przyjąć, że jako premia mogło być uzależnione od uzyskania przez pracodawcę dochodu ze sprzedaży. (por. wyrok Sądu Najwyższego z 29.06.2000r., I PKN 681/99).

Sąd Rejonowy ustalił, że pracownicy wiedzieli, że towar przemielony „idzie na sprzedaż”. Nie było to jednak tożsame z wiedzą pracowników o faktycznej, dokonanej sprzedaży surowca i otrzymaniu za towar przez pracodawcę zapłaty. Dodatkowo Sąd Rejonowy ustalił, że kontrahent nie zapłacił pozwanej za towar w postaci przemiału PCV sprzedany w maju 2011r., na którą to okoliczność pozwana złożyła stosowne dokumenty. Pozwana wskazywała także na zwrot zmielonego materiału za 2013r. To powinno sprowokować powoda, na którym spoczywał ciężar udowodnienia zasadności żądania zapłaty, do złożenia stosownych wniosków dowodowych.

Konkludując powyższe, w ocenie Sądu Okręgowego, materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie był wystarczający do uwzględnienia powództwa głównego. Choć pozwana, jako pracodawca nie dokumentowała w sposób właściwy dokonywanych na rzecz pracowników wypłat, nie zwalniało to powoda od obowiązku wynikającego z ogólnie obowiązującej reguły dowodzenia, udowodnienia swoich twierdzeń przy pomocy innych środków dowodowych.

Nie można było jednocześnie przyjąć, że pozwana nigdy nie zakwestionowała twierdzeń powoda dotyczących ilości przemielonego surowca w poszczególnych latach oraz przedstawionych przez niego wycień jako argumentu przemawiającego za uwzględnieniem powództwa głównego co do wysokości.

Zgodnie z art. 230 k.p.c. gdy strona nie wypowie się do twierdzeń strony przeciwnej, Sąd, mając na uwadze wyniki całej rozprawy, może fakty te uznać za przyznane. Dodatkowo, fakt niezaprzeczony może zostać uznany za przyznany w wypadku spełnienia warunku, by strona wiedziała, że posłuży on na równi z wynikami dowodów do poczynienia ustaleń faktycznych w sprawie. Obowiązkiem sądu jest uprzedzenie strony o konsekwencjach zaniechania wypowiedzenia się do faktu. (por. wyrok Sądu Najwyższego z 19.10.2005r., V CK 260/05, LEX nr 187090).

Pozwana, która przed Sądem I instancji, inaczej niż powód, nie była reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika, wniosła o oddalenie powództwa w całości. W ten sposób zakwestionowała zgłoszone przez powoda

żądania. Wskazywała, że nie analizowała kwot wskazanych przez powoda, że miała zastrzeżenia do jakości przemielonego towaru i że nie otrzymała zapłaty za przemielony towar. Tak zajęte stanowisko w sporze nie pozwalało, zdaniem Sądu Okręgowego, na ustalenie stanu faktycznego w sprawie na podstawie domniemania milczącego przyznania poszczególnych faktów. Tym bardziej, że pozwana nie została pouczona o konsekwencjach zaniechania wypowiedzenia się co do wyliczeń powoda.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy podzielił zarzuty apelacji dotyczące naruszenia art. 6 k.c. oraz art. 230 k.p.c. Żądanie powoda zapłaty na jego rzecz dodatkowego świadczenia za przemiał plastiku nie zostało przez niego w sposób wystarczający udowodnione, co skutkuje jego oddaleniem. Wyrok w części zaskarżonej podlegał zatem na podstawie art. 386 par. 1 k.p.c. zmianie.

Orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego oparto na art. 98 k.p.c i par. 6 ust. 4 w zw. z par. 12 ust. 2 i par. 13 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.